

Class- 7 Sub-Sanskrit gr Ch-3 Date:19-7-20

दिए गए कार्य को book में पूर्ण करें।

साम्बन्ध क मय ह- स्वर साम्बन्ध, व्यंजन साम्बन्ध आर पिसग साम्बन्ध

**अभ्यास:**

**लिखित:**

1. विकल्पेभ्यः उचितम् उत्तरं चित्वा लिखत। (विकल्पों में से उचित उत्तर चुनकर लिखिए।)

(क) नर + इन्द्रः दुग्धं पिबति।  
(i) नरेन्द्रः ✓ (ii) नरिन्द्रः (iii) नरैन्द्रः

(ख) अस्माकं विद्यालये एकः महोत्सवः अभवत्।  
(i) महो + उत्सवः (ii) महा + उत्सवः ✓ (iii) मह + ओत्सवः

(ग) कल्पना गै + इका अस्ति।  
(i) गैइका (ii) गाइका (iii) गायिका ✓

(घ) प्रत्येकं कार्यं विचार्य करणीयम्।  
(i) प्र + त्येकम् (ii) प्रति + एकम् ✓ (iii) प्रत्य + एकम्

(ङ) त्वं यथा + इष्टं भोजनं कुरु।  
(i) यथेष्टम् ✓ (ii) यथिष्टम् (iii) यथैष्टम्

(च) मुरारिः पाठं पठति।  
(i) मुरा + अरिः (ii) मुर + अरिः ✓ (iii) मुर + आरिः

संस्कृत व्याकरण-7 21

(छ) अमृतफलं महा + ओषधिः अस्ति।

(i) महौषधिः ✓

(ii) महोषधिः

(iii) महावषधिः

(ज) सा बालिका सर्वोत्तमा अस्ति।

(i) सर्वो + उत्तमा

(ii) सर्व + उत्तमा ✓

(iii) सर्वा + ओत्तमा

(झ) महर्षिः वाल्मीकिः रामायणम् अरचयत्।

(i) मह + अर्षिः

(ii) मह + ऋषिः

(iii) महा + ऋषिः ✓

(ञ) सः तथा + एव कार्यं करोति।

(i) तथैव ✓

(ii) तथैव

(iii) तथाएव

2. कोष्ठके दत्तस्य सन्धिविच्छेदस्य सन्धिं कृत्वा रिक्तस्थानानि पूरयत।

(कोष्ठक में दिए सन्धि-विच्छेद की सन्धि करके रिक्त स्थान भरिए।)

(क) सज्जनाः सदैव आदरणीयाः भवन्ति।

(सदा + एव)

(ख) यूयं महेश्वरम् भजत।

(महा + ईश्वरम्)

(ग) ते देवर्षिः नमन्ति।

(देव + ऋषिम्)

(घ) तत्र वधूत्सवः भवति।

(वधू + उत्सवः)

(ङ) धर्मिन्द्रः अत्र न आगच्छत्।

(धर्म + इन्द्रः)

(च) रविन्द्रः अत्र आसीत्।

(रवि + इन्द्रः)

(छ) श्लोकस्य अन्वयम् लिखत।

(अनु + अयम्)

(ज) दीपकः विद्याप्रसन्नं करोति।

(विद्या + अभ्यासम्)

(झ) श्वः परीक्षा अस्ति।

(परि + ईक्षा)

(ञ) अद्य तत्र महोत्सवः अस्ति।

(महा + उत्सवः)

(ट) अहम् अर्थेन नगरं गमिष्यामि।

(अद्य + एव)

(ठ) नायिका नृत्यं करोति।

(नै + इका)

(ड) गुरो नमः।

(गुरो + ए)

(ढ) सः परीपकारी अस्ति।

(पर + उपकारी)

3. रेखांकितपदानां सन्धिविच्छेदं कृत्वा लिखत। (रेखांकित पदों का सन्धि-विच्छेद करके लिखिए।)

(क) सुन्द्रः दुग्धं पिबति।

सु + द्रः

(ख) त्वं हितोपदेशं पठ।

हित + उपदेशं

(ग) तौ देवालयम् अगच्छताम्।

देव + आलयम्